

รายงานการศึกษา

เรื่อง

การจัดการองค์กรชาวบ้านเพื่อพัฒนาป่าชุมชน
โครงการอนุรักษ์ภูผาขาว อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ORGANIZING THE PEOPLE TO IMPROVE
COMMUNAL FOREST PROJECT PHUPHAKAO
AMPHUR PHAKAO CHANGWAT LOEI

นายกิตติพงษ์ คำโสภะเชื้อ

เจ้าพนักงานป่าไม้ 5

สำนักงานป่าไม้จังหวัดเลย กรมป่าไม้

พ.ศ.2546

กิตติพงษ์ คำโสภเชือก . 2546. การจัดการองค์กรชาวบ้านเพื่อพัฒนาป่าชุมชน โครงการอนุรักษ์

ภูผาขาว อำเภอภูผาขาว จังหวัดเลย

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของชุมชน 2) กระบวนการดำเนินงานขององค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนของโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว 3) ความสัมพันธ์การจัดการองค์กรชาวบ้านเพื่อพัฒนาการของป่าชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกลุ่มเครือข่ายอนุรักษ์ภูผาขาว จำนวน 140 ราย จากจำนวนประชากรทั้งหมด 550 ราย ในโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว จังหวัดเลย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าไคว์สแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย พบว่า โครงการอนุรักษ์ภูผาขาว เริ่มก่อตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ.2542 ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าภูผาขาว-ป่าภูผาขาว มีพื้นที่ดำเนินการ 8,210 ไร่ ตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอภูผาขาว และกิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย สภาพโดยทั่วไปเป็นภูเขาหินปูน หน้าผาสูงชัน ชนิดป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และมีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นเป็นไม้พื้นล่าง ปัจจุบันมีสมาชิกเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ภูผาขาว จำนวน 15 หมู่บ้าน 4 ตำบล 2 อำเภอ จังหวัดเลย ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุเฉลี่ย 47 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักคือทำการเกษตร จำนวนแรงงานเฉลี่ย 4.1 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 23.4 ไร่ ส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนในการเกษตร

ในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าชุมชนและการจัดการป่าชุมชน พบว่า ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว มีความรู้ในทุกประเด็นที่ทำการศึกษา ส่วนการดำเนินงานขององค์กรชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านมีความคิดเห็นค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับเรื่องการค้าไม้ป้องกันรักษาป่าในด้านการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร พบว่า ชาวบ้านเห็นด้วยกับกิจกรรมที่โครงการดำเนินการอยู่ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว พบว่าชาวบ้านเห็นด้วยค่อนข้างน้อย ในเรื่องโครงการอนุรักษ์ภูผาขาวทำให้ราษฎรมีของป่าและสัตว์ป่าหายากไม่ให้อุตสาหกรรม

เมื่อหาความสัมพันธ์ในการจัดการองค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน จำแนกตามลักษณะพื้นฐานต่างๆ ที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี และการเป็นผู้นำในชุมชน พบว่า ชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ภูผาขาว ที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ต่อปี และการเป็นผู้นำที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการจัดการองค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนที่แตกต่างกัน ใน 5 ประเด็นที่ศึกษา ชาวบ้านที่มีอายุแตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการจัดการองค์กรชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติใน 1 ประเด็น จาก 5 ประเด็นที่ศึกษา